

Ken Follett

**A MEGFAGYOTT
VILÁG**

Évszázad-trilógia
2.

GABO

rából, amelyet a kiégett Reichstag helyett használtak Parlamentként. Feltehetőleg a Führer beszédét várták.

Amikor visszaértek a von Ulrich házhoz, apa és anya még mindig a konyhában volt. Apa a rádió mellett ült, a homloka ráncos volt az összpontosítástól.

– Elutasítottak – mondta Carla. – A szabályaiktól függetlenül sem akarnak ösztöndíjat adni egy lánynak.

– De sajnálom, Carla! – mondta anya.

– Mi megy a rádióban?

– Nem hallottad? – kérdezte anya. – Ma reggel megtámadtuk Lengyelországot. Kitört a háború.

*

Londonban véget ért a szezon, de a legtöbben mégis a városban maradtak a válság miatt. Ebben az évszakban rendszerint szüneteltek a parlamenti ülések, most mégis összehívták a két házat. De nem voltak partik, királyi fogadások, bálók. Éppen olyan, mint egy tengerparti üdülő februárban, gondolta Daisy. Szombat van, és ő arra készül, hogy az apósánál, Fitzherbert gróféknál vacsorázzon. Létezhet ennél unalmasabb?

Eau-de-nil színű, V alakban kivágott, pliszírozott szoknyájú selyemestélyiben ült a tükörsztalánál, hajában selyemvirágokkal, nyakában egy vagyonnal, gyémántokban.

Bubi, a férje a saját öltözőszobájában készülődött. Daisy örült, hogy itthon van. A férje számos éjszakát töltött házon kívül. Noha egy házban laktak a Mayfairen, néha napok teltek el úgy, hogy nem találkoztak. De ma este Bubi hazajött.

Daisy levelet tartott a kezében, amelyet az anyja írt Buffalóból. Olga sejtette, hogy Daisy nem elégedett a házasságával. Bizonyára elhintett árulkodó célzásokat a hazaküldött leveleiben, és az anyjának jó a szimata. „Én csak azt szeretném, ha boldog lennél – írta. – Így hát hallgass rám, ha azt mondom, hogy ne add föl túl hamar. Egy napon Fitzherbert grófné lesz, és ha fiad születik, ő lesz a gróf. Megbánhatod, ha mindent eldobod csak azért, mert a férjedtől nem kapsz elég figyelmet.”

Anyunak igaza lehet. Csaknem három éve hallja, hogy „myladynek” szólítják, de máig olyan élvezet minden egyes alkalom, mint egy slukk a cigarettából.

Bubi azonban mintha úgy gondolná, hogy a házasság nem jelent különösebb változást. Az estéket a barátaival töltötte, mindenhova elutazott, ahol lóverseny volt, és csak ritkán tájékoztatta a feleségét a terveiről. Daisy kínosnak találta, hogy ha elmegy egy partira, váratlanul ott találja a férjét. De ha tudni akarta volna, merre jár Bubi, meg kellett volna kérdeznie az inasát, és idáig nem alacsonyodhatott le.

Egyáltalán felnő-e valamikor Bubi, elkezd-e úgy viselkedni, mint egy férj, vagy mindig ilyen marad?

Bubi bedugta a fejét az ajtón.

– Gyere már, Daisy, késésben vagyunk.

Daisy betette az anyja levelét egy fiókba, bezárta, azután kiment. Bubi szmokingosan várta a hallban. Fitz végre behódolt a divatnak, és engedélyezte családtagjainak, hogy közönséges szmokingot viseljenek családi körben a vacsorákon.

Gyalog is mehettek volna Fitz házáig, de esett, így Bubi az ajtóhoz rendelte a kocsiját. Krémszínű Bentley Airline Saloon volt, fehér falú gumival. Osztozott apjával a szép autók iránti rajongásában.

Ő vezetett. Daisy remélte, hogy hazafelé átadja neki a kormányt. Szeretett vezetni, és különben sem biztonságos, hogy vacsora után Bubi üljön a kormányhoz, főleg nedves utakon.

London háborúra készült. Légvédelmi ballonok lebegtek a város fölött hatszáz méter magasban, hogy feltartóztassák a bombázókat. Arra az esetre, ha ez nem sikerülne, homokzsákokkal vették körül a fontos épületeket. A járdaszegély minden második követ fehérre festették, hogy segítsék a gépkocsivezetőket a tegnaptól kötelező elsötétítésben. A nagy fákra, köztéri szobrokra és más, balesetveszélyes tárgyakra is fehér csíkokat mázoltak.

Bea hercegnő fogadta Bubit és Daisyt. Amióta elmúlt ötven, rendszeren meghízott, de még mindig úgy öltözött, mint egy lány. Ma gyöngyökkel és flitterekkel kivarrt rózsaszín estélyit viselt. Sosem hozta szóba a történetet, amelyet Daisy apja mesélt az esküvőn, de már nem célozgatott a menyé alacsonyabb rangjára, és ha nem is szívélyesen, de mindig udva-

riasan beszélt vele. Daisy viszont barátságos gyanakvással kezelte, mint egy kissé szenilis nagynénit.

Ott volt Bubi öccse, Andy is. Neki és Maynek már két gyerekük született, és a jó szemű Daisy úgy látta, mintha May a harmadikat várná.

Bubi természetesen fiút akart, hogy legyen örököse a Fitzherbert címnek és vagyonnak, de Daisy mostanáig nem esett teherbe. Ez fájt, és még fájóbbá tette Andy és May szemmel látható termékenysége. Habár nagyobb esélye lenne, ha Bubi többet tartózkodna otthon.

Nagy örömeire eljött a barátnője is, Eva Murray, de a férje nélkül: Jimmy Murray, aki már százados volt, az egységénél tartózkodott, ahonnan nem kaphatott szabadságot. A legtöbb katonát berendelték a laktanyába a tisztjeikkel együtt. Eva most már a családhoz tartozott, mivel May a húga volt Jimmynek, így Evából Andy sógornője lett, Bubi pedig kénytelen volt leküzdeni zsidóellenes előítéleteit, és udvariasan viselkedni Évával.

Eva még most is imádta Jimmyt, noha három éve házasságok voltak. Három év alatt nekik is két gyerekük született. De Eva ma este aggodalmasnak tűnt, és Daisy sejtette, miért.

- Hogy vannak a szüleid? – kérdezte.
- Nem jöhetnek ki Németországból – felelte boldogtalanul Eva.
- A kormány nem ad nekik eltávozó vízumot.
- Fitz nem tud segíteni?
- Próbál.
- Mivel érdemelték ki ezt?
- Nem csak róluk van szó. Sok ezer német zsidó van hasonló helyzetben. Csak kevesen kapnak vízumot.
- Nagyon sajnálom.

Nem csak sajnálta. Kínosan feszengett, ha eszébe jutott, hogyan támogatták Bubival együtt a fasisztákat a házasságuk elején. Daisy kétségei gyorsan erősödtek, ahogy a fasizmus brutalitása egyre nyilvánvalóbb lett otthon és külföldön, és fellélegzett, amikor Fitz panaszkodott, hogy kellemetlen helyzetbe hozzák, és kérlelte őket, hogy lépjenek ki Mosley pártjából. Ma már sültbolondnak érezte magát, amiért egyáltalán belépett.

Bubinak nem volt lelkipurdalása. Még mindig úgy vélte, hogy Európa fehér előkelői egy felsőbbrendű fajt alkotnak, amelyet Isten a világ

urául rendelt. Abban azonban nem hitt többé, hogy ezt a politikai elméletet meg is lehet valósítani. Gyakran dühöngött a brit demokráciára, de nem támogatta a felszámolását.

Korán kezdték a vacsorát.

– Neville fél nyolckor nyilatkozatra készül a képviselőházban – magyarázta Fitz. Neville Chamberlain a miniszterelnök volt. – Látni akarom, beülök a főrendek karzatára. Lehet, hogy desszert előtt itt hagyjak titeket.

– Mit gondolsz, papa, mi történik? – kérdezte Andy.

– Komolyan nem tudom – felelte Fitz egy csipetnyi bosszúsággal. – Természetesen valamennyien szeretnénk elkerülni a háborút, de az is fontos, hogy ne keltsünk határozatlan benyomást.

Daisy meglepődött. Apósa hitt a lojalításban, és még ilyen közvetett módon is ritkán kritizálta minisztertársait.

– Ha háború lesz, leköltözöm Tÿ Gwynbe – jelentette ki Bea hercegnő. Fitz a fejét rázta.

– Ha kitör a háború, a kormány felkéri a vidéki kastélyok tulajdonosait, hogy amíg tart a konfliktus, bocsássák házaikat a hadsereg rendelkezésére. Nekem mint miniszternek példát kell mutatnom. Felajánlom Tÿ Gwynt a walesi lövészeknek kiképzőközpont vagy kórház céljára.

Bea felháborodott.

– Az én kastélyomat?

– Magánhasználatra megtarthatjuk a helyiségek egy részét.

– Nem vagyok hajlandó szorongani! Én hercegnő vagyok!

– Lakályossá lehet tenni. A tálalót használhatjuk konyhának, a reggelizőszobát ebédlőnek, ezenfelül megtartunk három-négy kisebb hálószobát.

– Lakályossá! – Bea olyan utálkozó képet vágott, mintha valami ocsmányságot tálaltak volna neki, de nem szólalt meg többé.

– Bubinak és nekem valószínűleg be kell vonulnunk a walesi lövészekhez – mondta Andy.

May olyan hangot hallatott, mintha zokogást fojtana vissza.

– Én a Királyi Légierőhöz megyek – közölte Bubi.

Fitz megbotránkozott.

– Azt nem teheted. Aberowen vicomte-jai mindig a walesi lövészeknél szolgáltak.

– Amikor még nem voltak repülőgépek. A következő háborút már a levegőben vívják. A RAF kétségbeesetten keres pilótákat. Én pedig évek óta repülök.

Fitz vitatkozni akart, ám ekkor belépett az inas.

– Az autó előállt, mylord.

Fitz a kandallópárkányon álló órára pillantott.

– Teringettét, indulnom kell. Köszönöm, Grout. – Bubira nézett. – Ne hozz végleges döntést, amíg nem beszéljük meg a dolgot. Ez nem helyes.

– Jól van, papa.

Fitz a feleségére nézett.

– Bocsáss meg, drágám, amiért vacsora közben távozom.

– Ez természetes – bólintott az asszony.

Fitz fölállt az asztaltól, és az ajtóhoz ment. Daisy nézte, hogyan bicog. Baljós emlékeztető volt az előző háborúra.

A vacsora gyászos hangulatban folytatódott. Mindenki azt találgatta, hogy hadat üzen-e a miniszterelnök.

Amikor a hölgyek fölálltak, hogy visszavonuljanak, May szólt a férjének, hogy hadd karoljon bele. Andy elnézést kért a férfiaktól:

– A feleségem nem érzi jól magát. – Ez volt a szalonképes körülírás a terhességre.

– Bár az én feleségemnél jönne ilyen könnyen a rosszullet – jegyezte meg Bubi.

Ez olcsó poén volt, Daisy érezte, hogy lángvörös lesz. Lenyelte a kívánczó visszavágást, de azután arra gondolt, tulajdonképpen miért is hallgatna?

– Tudod, Bubi, mit mondanak a focisták? – kérdezte jó hangosan. – Ha gólt akarsz, lőnöd kell!

Ezúttal Bubi vörösödött.

– Hogy merészeled! – kiáltotta dühösen.

Andy elnevette magát.

– Te kezdted, bátyám.

– Hagyjátok abba! – parancsolta Bea. – Megkövetelem, hogy a fiaim várják ki a hölgyek távozását, mielőtt ilyen gusztustalan beszédet engednek meg maguknak. – Kisuhogott a teremből.

Daisy követte, de a lépcsőnél elvált a nőktől, és fölment az emeletre,

mert még mindig dühös volt, és egyedül akart lenni. Hogy mondhat ilyet Bubi? Tényleg Daisyt hibáztatja, amiért még mindig nem esett teherbe? Ő is ugyanannyira hibás lehet! Talán tudja is, és azért próbálja a feleségére kenni, mert fél, hogy meddőnek hiszik. Valószínűleg ez lehet az igazság, de ez nem mentség a nyilvános sértésre.

Bement a férje régi szobájába. Esküvőjük után három hónapig itt laktak, amíg az ő házukat felújították. Bubi régi hálószobáját meg a szomszéd szobát használták, noha akkortájt minden éjjel együtt aludtak.

Bement, fölkapcsolta a villanyt. Meglepődve látta, hogy Bubi nem költözött ki mindenestől. Borotva volt a mosdóállványon, az éjjeliszekrényen a *Repülés* című képes magazin hevert. Kihúzta az egyik fiókot és egy doboz Leonard-féle Liver-Aidet talált, amelyből a férje minden reggeli előtt bevett egy szemet. Itt alszik, amikor túl részeg ahhoz, hogy a felesége szeme elé kerüljön?

Az alsó fiók be volt zárva, de tudta, hogy Bubi a kulcsot egy vázában tartja a kandallópárkányon. Nem volt lelkifurdalása, amiért kémkedik utána: az ő nézete szerint a férjnek nem lehetnek titkai a felesége előtt. Kinyitotta a fiókot.

Az első, amit megtalált, egy könyv volt, tele meztelen nők képeivel. Művészi festményeken és fotókon a nőket általában úgy állítják be, hogy csak félig látsszék a nemi szervük. Hát ezek a lányok pont az ellenkezőjét csinálták: szétvetették a lábukat, széthúzták a feneküket még a szeméremajkukat is, hogy látni lehessen, mi van belül. Daisy megbotránkozást mímelt volna, ha rajtakapják, holott inkább lenyűgözte a dolog. Kíváncsi-an lapozta végig a könyvet, összehasonlította magával a nőket, a mellük méretét és formáját, a fanszörzetük mennyiségét, a nemi szerveiket. Milyen csodálatosan változatos a női test!

Némelyik lány magát izgatta, vagy legalábbis úgy tett, néhányan párosával voltak a képeken, amint ugyanazt csinálták egymásnak. Daisyt tulajdonképpen nem is lepte meg, hogy a férfiaknak tetszik az ilyesmi.

Úgy érezte magát, mintha a kulcslyukon leselkedne. Eszébe jutott, amikor beosont Bubi szobájába Tÿ Gwynben, mielőtt összeházasodtak. Akkor mindenáron többet akart megtudni róla, bizalmas dolgokat, hogy megszerzhesse a szeretett férfit. Hogy most mit csinál? Kémkedik a férje után, aki mintha már nem szeretné, próbálja megfejteni, miért vallott kudarcot.

A könyv alatt egy barna papírzacskó volt, abban pedig sok kis fehér, szögletes tasak, tetejükön vörös betűkkel. Daisy ezt olvasta:

*„Prentif” bejegyzett védjegy
SERVISPAK*

*FIGYELEM!
Ne hagyja a borítékot
vagy a tartalmát nyilvános helyen
a közbotrány elkerülésére*

*Brit gyártmányú
Latex gumi
Minden éghajlaton használható*

Mi ez az értelmetlenség? Sehol sem írják, mi van a csomagban. Úgy-hogy kibontotta.

Egy darab gumi volt benne. Széthajtogatta. Cső alakja volt, az egyik végén zárt. Néhány másodperces találgatás után megfejtette, mi az.

Még sosem látott ilyet, de hallotta emlegetni. Az amerikaiak koton-nak hívják, az angolok gumigyurinak. A hivatalos neve óvszer, és a nem kívánt terhességet akadályozza meg.

De miért tart ebből egy csomaggal a férje? Erre csak egy válasz volt. Egy másik nőnél használja.

Sírás kerülgette. Mindent megtett, amit a férje kívánt! Sosem mondta, hogy túl fáradt a szeretkezéshez – még akkor sem, ha ez volt az igazság –, semmit sem tagadott meg, amit Bubi javasolt az ágyban. Ha arra kéri, még azt is megtette volna, amit azok a nők a fényképeken!

Mit csinált rosszul?

Elhatározta, hogy megkérdezi.

A bánat helyét átvette a harag. Fölállt. Leviszi a tasakokat az ebédlő-be, és Bubi orra alá dugja őket. Miért kéne tekintettel lenni az érzéseire? Ebben a pillanatban belépett a férje.

– Fényt láttam a folyosóról – mondta. – Mit csinálsz itt? – Az éjjeli-

szekrény nyitott fiókjára pillantott és azzal folytatta: – Hogy merészelsz kémkedni utánam?

– Gyanítottam, hogy megcsalsz – felelte Daisy. Fölemelte az óvszert.
– És igazam volt.

– A fene essék beléd, mit kémkedsz?

– A fene essék beléd, miért csalsz meg?

Bubi fölemelte a kezét.

– Úgy el kellene verjelek, mint egy viktoriánus férj!

Daisy lekapott egy súlyos gyertyatartót a kandallópárkányról.

– Azt próbáld meg, és úgy lecsaplak, mint egy huszadik századi feleség!

– Ez nevetséges. – Bubi csüggedten belezuhant egy székbe az ajtó mellett.

Olyan szerencsétlennek látszott, hogy Daisy haragja lehűlt, és már csak szomorúságot érzett. Leült az ágyra. De a kíváncsisága megmaradt.

– Ki az?

Bubi a fejét rázta.

– Nem érdekes.

– Tudni akarom!

Bubi feszengett.

– Számít?

– De mennyire! – Előbb-utóbb úgyis kiszedi belőle.

Bubi nem nézett a szemébe.

– Senki, akit ismersz vagy valaha is megismerhetsz.

– Prostituált?

A férje megsértődött.

– Dehogya!

Daisy tovább faggatta.

– Fizetsz neki?

– Nem. Igen. – Eléggé szégyellte magát, hogy le akarja tagadni. – Nos, apanáztst kap. Az nem ugyanaz.

– Miért fizetsz neki, ha nem prostituált?

– Azért, hogy ne kelljen mást keresniük.

– Keresniük? Több szeretőd van?

– Nem! Csak kettő. Aldgate-ben laknak. Anya és lánya.

– Micsoda? Ezt nem mondhatod komolyan.

– Nos, egy napon Joanie... ahogy a franciák mondják, *elle avait les fleurs*.

– Az amerikai lányok havibajnak hívják.

– Így hát Pearl felajánlotta...

– Hogy beugrik? Ez az elképzelhető legmocskosabb felállás! Szóval mindkettővel lefekszel?

– Igen.

Daisy a fotóalbumra gondolt, és eszébe jutott egy vérlázító lehetőség. Meg kellett kérdeznie.

– De nem egyszerre?

– Olykor.

– Mérhetetlenül undorító.

– A betegség miatt nem kell aggódnod. – A Daisy kezében lévő óvszerre mutatott. – Ez megvéd a fertőzéstől.

– Le vagyok nyugóztatva a gondosságodtól!

– Nézd, a legtöbb férfi ezt csinálja, te is tudod. Legalábbis a mi körökben.

– Nem igaz! – mondta, de eszébe jutott az apja, akinek felesége és állandó szeretője van, mégis muszáj volt lefeküdnie Gladys Angelusszal.

– Az apám sem hű férj – mondta Bubi. – Van egy csomó fattya.

– Nem hiszek neked. Azt hiszem, szereti anyádat.

– Egy fattya biztosan van.

– Hol?

– Nem tudom.

– Akkor nem lehetsz benne biztos.

– Egyszer hallottam, amint beszél róla Bing Westhamptonnal. Tudod, milyen Bing.

– Tudom – felelte Daisy, és mivel ez az igazság pillanatának tűnt, hozzátette: – Minden adandó alkalommal megtapizza a fenekemet.

– Vén disznó. Na szóval, mindnyájan beszívtunk egy kicsit, és Bing azt mondta: „Legtöbbünknek van itt-ott egy-két eldugott fattya, he?” Mire a papa azt válaszolta: „Én csak egyben vagyok biztos.” Azután észbe kapott, hogy mit mondott, köhécselt, hülye képet vágott, és másra terelte a szót.

– Hát engem nem érdekel, hány fattya van az apádnak. Én modern amerikai lány vagyok, és nem élek együtt egy hűtlen férjjel.

– Akkor mit csinálsz?

– Elhagylak.

Kihívóan nézett rá, noha úgy szenvedett, mintha a férje kést szúrt volna belé.

– És behúzott farokkal visszakotródsz Buffalóba?

– Talán. De tehetek mást is. Elég pénzem van. – Amikor összeházasodtak, az apja ügyvédei gondoskodtak róla, hogy Bubi ne tenyerelhesen rá a Vyalov-Peshkov-vagyonra. – Elmehetek Kaliforniába. Szerepelhetek apám valamelyik filmjében. Filmsztár lehetek. Lehetnék, ezt lefogadhatod. – De ez csak duma volt. Legszívesebben elbőgte volna magát.

– Akkor hagyj el – mondta a férj. – Felőlem elmehetsz a pokolba. – Daisy nem tudta, hogy Bubi komolyan gondolja-e. Az arcából ítélve nem.

Autó berregett. Daisy félrehúzta az elsötétítőfüggönyt, és meglátta Fitz fekete-krémszínű Rolls-Royce-át, amelynek fényszóróira sötétítőmaszkot szereltek.

– Visszajött az apád – mondta. – Kíváncsi vagyok, kitört-e a háború.

– Jobb, ha lemegyünk.

– Csak utánad.

Bubi kiment, Daisy a tükörbe nézett. Meglepetten látta, hogy ugyanolyan, mint az a nő, aki fél órája belépett. Az élete a feje tetejére állt, de ennek nem volt nyoma az arcán. Borzasztóan sajnálta magát, és sírni szeretett volna, de nem engedett a vágyának. Összeszedte magát, lement.

Fitz az ebédlőben volt, szmokingja vállán esőcseppek ültek. Grout, az inas sajtot és gyümölcsöt tálalt, mert Fitz kihagyta a desszertet. A család az asztalnál ült, Grout töltött urának egy pohár bordóit. Fitz ivott egy keveset, és azt mondta:

– Abszolúte félelmes volt.

– Mi a csoda történt? – kérdezte Andy.

Fitz megevett egy kocka cheddar sajtot, mielőtt válaszolt:

– Neville négy percig beszélt. Ez volt a legrosszabb produkció, amit miniszterelnöktől valaha is láttam. Motyogott, köntörfalazott és azt mondta, Németország még visszavonulhat Lengyelországból, amit senki nem hitt el. Egy szót sem szólt háborúról vagy akár ultimátumról.

– De hát miért? – kérdezte Andy.

– Mint privátim közölte, azt várja, hogy a franciák abbahagyják a pisz-

mogást, és velünk egy időben hadat üzenjenek. Ám sokan gyanítják, hogy ez csak gyáva kifogás.

Ivott még egy kortyot.

– Utána Arthur Greenwood beszélt. – Greenwood a Munkáspárt helyettes vezetője volt. – Ahogy fölállt, Leo Amery – megjegyzem, konzervatív képviselő – odakiáltotta neki: „Angliáért beszéljen, Arthur!” Rossz belegondolni, hogy egy átkozott szocialista beszélhet Anglia nevében ott, ahol egy konzervatív miniszterelnök kudarcot vallott! Neville úgy nézett ki, mint akibe hálni jár a lélek.

Grout újratöltötte Fitz poharát.

– Greenwood elég mértéktartó volt, de azt mondta: „Szeretném tudni, meddig vacillálunk még”, mire mindkét oldal képviselői harsányan helyeseltek. Azt hiszem, Neville a legszívesebben a föld alá süllyedt volna. – Elvett egy őszibarackot, és késsel-villával fölszelte.

– Miben maradtatok? – kérdezte Andy.

– Semmi sem dőlt el! Neville visszament a Downing Street 10.-be. De a kormánytagok többsége bevette magát Simon szobájába az Alsóházban. – Sir John Simon a pénzügyminiszter volt. – Azt mondták, nem jönnek ki, amíg Neville nem küld ultimátumot a németeknek. Közben összeült a Munkáspárt Országos Végrehajtó Bizottsága, míg az elégedetlen mezei hadak Winston lakásán gyülekeznek.

Daisy mindig azt mondta, hogy nem szereti a politikát, de amióta Fitz családjának tagja lett, és belülről látott mindent, érdeklődni kezdett iránta, és elbűvölőnek, ugyanakkor ijesztőnek találta ezt a drámát.

– Akkor a miniszterelnöknek tennie kell valamit! – mondta.

– Hát persze – bólintott Fitz. – Azt hiszem, még mielőtt a parlament ismét összeülne – az pedig holnap délben történik meg –, Neville-nek hadat kell üzennie vagy le kell mondania.

A hallban megszólalt a telefon, Grout kiment, hogy fölvegye. Egy perccel később visszajött és azt mondta:

– A Külügyminisztérium volt, mylord. Az úriember nem várta meg, hogy lordságod a készülékhez jöjjön, de ragaszkodott hozzá, hogy üzenetet hagyjon. – Az öreg inas olyan megrendültnek látszott, mintha legorombították volna. – A miniszterelnök összehívta a kormányt.

– Ez haladás! – helyeselt Fitz. – Jól van.

Grout folytatta:

– A külügyminiszter szeretné, ha lordságod is jelen lenne, amennyiben ez így megfelel. – Fitz nem volt tagja a kabinetnek, de mint miniszterhelyettest, néha felkérték, hogy vegyen részt a szakirányú kormányüléseken. Ilyenkor oldalt ült, nem a középső asztalnál, hogy válaszolhasson, ha a részleteket kérdezik.

Bea az órára nézett.

– Mindjárt tizenegy. Úgy vélem, indulnod kell.

– Valóban. Az „amennyiben ez így megfelel” kifejezés üres udvariasság. Megtörölte az ajkát egy hófehér szalvétával, és ismét kisántikált.

Bea hercegnő odaszólt az inasnak.

– Grout, főzzön még kávé, és hozza a szalonba. Lehet, hogy ma éjjel sokáig fenn leszünk.

– Igenis, kegyelmes asszony.

Izgatottan beszélgetve átmentek a szalonba. Eva a háború mellett volt: látni akarta a náci rezsim pusztulását. Természetesen aggódott Jimmyért, de katonához ment feleségül, mindig is tudta, hogy férjének az életét kell kockáztatnia a harctéren. Bea is a háború mellett volt most, hogy a németek szövetkeztek a bolsevikokkal, akiket gyűlölt. May félt, hogy Andy megölhetik, és egyfolytában sírt. Bubi nem értette, hogy két olyan nagy nemzet, mint Anglia és Németország, miért háborúzna egy olyan félbarbár parlagért, mint Lengyelország?

Daisy az első adandó alkalommal félrevonta Evát egy másik szobába, ahol négy szemközt beszélhettek.

– Bubinak szeretője van – vágott a dolgok közepébe. Megmutatta Evának az óvszert. – Ezt találtam.

– Hát ez szomorú, Daisy – válaszolta Eva.

Daisy fontolgatta, hogy beavatja barátját a disznó részletekbe – normális esetben mindent elmondtak egymásnak –, de ez alkalommal túlságosan megalázottnak érezte magát, így hát csak annyit mondott:

– Felelősségre vontam, és nem tagadta.

– Megbánta?

– Nem nagyon. Azt állítja, az ő köreikben minden férfi ezt csinálja, beleértve az apját is.

– Jimmy nem! – mondta határozottan Eva.

– Ó valóban nem, ebben biztos vagyok.

– Mit csinálsz most?

– El fogom hagyni. Elválhatunk, legyen más a vicomtess.

– De nem teheted, ha kitör a háború!

– Miért nem?

– Túl nagy kegyetlenség volna, amíg ő odakint van a csatatéren.

– Erre az előtt kellett volna gondolnia, hogy lefeküdt két aldgate-i prostituálttal.

– Akkor is gyávaság lenne. Nem hagyatsz el egy olyan embert, aki az életét kockáztatja, hogy megvédjen.

Daisy kelletlenül egyetértett. A háború a megvetést érdemlő, silány házasságtörőből hőssé magasztosítja Bubit, aki a feleségét, az anyját, a hazáját védi a támadás és a megszállás borzalmaitól. Nem csak arról van szó, hogy Londonban és Buffalóban egyaránt gyávának tekintenék, ha most elhagyná a férjét. Ő is így érezné. Ha egyszer háború van, akkor bátran akar viselkedni, még akkor is, ha nem egészen tudja, mi kell ehhez.

– Igazad van – mondta fanyalogva. – Ha egyszer háború van, nem hagyhatom el.

Mennydörgés hallatszott. Daisy az órára nézett. Éjfél volt. Az eső hangja megváltozott, a záporból felhőszakadás lett.

Daisy és Eva visszatért a nappaliba. Bea a díványon aludt. Andy átkarolta Mayt, aki még mindig hüppögött. Bubi szivarozott és brandyt ivott. Daisy úgy döntött, hogy mindenképpen ő vezet hazafelé.

Fitz fél egykor érkezett, átázott szmokingban.

– A vacillálásnak vége – mondta. – Neville reggel hadüzenetet küld a németeknek. Ha délig – a mi időnk szerint tizenegyig – nem vonulnak ki Lengyelországból, akkor háború lesz.

Valamennyien felálltak, és távozni készültek. Daisy kijelentette az előcsarnokban:

– Én vezetek – és Bubi nem vitatkozott. Beszálltak a krémszínű Bentleybe, Daisy elfordította az indítókulcsot. Grout bezárta Fitz házának ajtaját. Daisy bekapcsolta az ablaktörlőt, de nem indult.

– Bubi – mondta –, próbáljuk meg még egyszer.

– Ezt hogy érted?

– Nem igazán akarlak elhagyni.

- Én sem akarom, hogy elmenj.
– Hagyd ott azokat az aldgate-i nőket. Aludj velem minden éjjel. Komolyan próbálkozzunk meg egy gyerekkel. Ezt akarod, nem?
– De igen.
– Akkor megteszed, amit kérek?
Hosszas hallgatás következett. Utána Bubi azt mondta:
– Rendben.
– Köszönöm.

Daisy ránézett, egy csókban reménykedett, de a férje csak ült mozdulatlanul, és bámulta, ahogy a ritmikusan mozgó ablaktörő harcol a szélvédőn a fáradhatatlan esővel.

*

Vasárnapra elállt az eső, és kisütött a nap. Lloyd Williams úgy érezte, mintha kimosták volna Londont.

Délelőtt a Williams család összegyűlt Ethel aldgate-i házának konyhájában. Nem szervezték meg, maguktól jöttek. Lloyd sejtette, hogy együtt akarnak lenni, amikor bejelentik, hogy háború lesz.

Alig várta, hogy fellépjenek a fasiszták ellen, ugyanakkor rettegett egy háborútól. Spanyolországban egy életre elegendő vérengzést és szenvedést látott. A legszívesebben soha többé nem harcolt volna. Még az ökolívást is abbahagyta. A szíve mélyén mégis abban reménykedett, hogy Chamberlain nem hátrál meg. A saját szemével látta, mit jelent a faszizmus Németországban, és Spanyolországból is hasonlóan rémisztő hírek érkeztek: a Franco-rezsim százával és ezrével gyilkolta le a törvényes kormány támogatóit, az iskolák ismét a papok kezébe kerültek.

Nyáron, miután lediplomázott, azonnal csatlakozott a walesi lövészekhez, és mivel elvégezte a tartalékos tiszt-képzőt, rögtön hadnagyi rangot kapott. A hadsereg energikusan készült a harcra, Lloydnak csak a legnagyobb nehézségek árán sikerült eltávozást kapnia huszonnégy órára, hogy ezen a hétvégén meglátogathassa az anyját. Ha a miniszterelnök ma jelenti be a háborút, Lloydot az elsők között mozgósítják.

Billy Williams reggeli után érkezett a Nutley Street-i házba. Lloyd és Bernie a rádió mellett ült, az újság szétnyitva hevert a konyhaasztalon,